

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hebben enkele fracties de behoefte enkele vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie over het ontwerpbesluit houdende de regeling van enkele onderwerpen van de Aanbestedingswet (Aanbestedingsbesluit) evenals enkele aanverwante brieven. De volledige agenda is opgenomen aan het eind van dit verslag.

De fungerend voorzitter van de vaste commissie,
Paulus Jansen

De adjunct-griffier van de vaste commissie,
Van de Wiel

Inhoudsopgave

I	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	
	Vragen van de leden van de VVD-fractie	1
	Vragen van de leden van de PvdA-fractie	2
	Vragen van de leden van de PVV-fractie	3
	Vragen van de leden van de SP-fractie	4
	Vragen van de leden van de CDA-fractie	5
	Vragen van de leden van de D66-fractie	5
	Vragen van de leden van de ChristenUnie-fractie	5
	Vragen van de leden van de SGP-fractie	6
II	Antwoord / Reactie van de minister	
III	Volledige agenda	

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de fractie van de VVD hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit houdende de regeling van enkele onderwerpen van de Aanbestedingswet. Deze leden zien de noodzaak voor een nieuwe wet waarin de overheid op een transparante en effectieve manier inkoop tegen de beste prijs-kwaliteitverhouding, waardoor ondernemers een goede en eerlijke kans maken op een opdracht.

Het proportionaliteitsbeginsel, dat inhoudt dat de keuzes die een aanbestedende dienst maakt en de eisen en voorwaarden die zij stellen, in redelijke verhouding dienen te staan tot de aard en omvang van de aan te besteden opdracht, is een van de dragende beginselen van het aanbestedingsrecht. De leden van de VVD-fractie zijn dan ook verheugd dat er een Gids proportionaliteit tot stand is gekomen waarin invulling wordt gegeven aan dat begrip en waar de schrijfgroep achter staat en die tevens aan alle juridische en wettechnische vereisten voldoet. Door de uitgebreide procedure om die gids tot stand te laten komen, via onder meer een klankbordgroep en consultatie geeft de Gids proportionaliteit een breed gedragen invulling van het proportionaliteitsbeginsel.

De leden van de VVD-fractie hebben nog wel enkele vragen en opmerkingen welke hieronder staan weergegeven.

Uitvoering van de motie van het lid Koppejan c.s. (32440, nr. 56) over een meer professionele inkoop Vernieuwing van de rijksdienst

In de brief van 3 juli 2012 geeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan dat het uitvoeringsprogramma Compacte Rijksoverheid tot een besparing leidt op inkoop van € 180 miljoen. Uitgaande van de totale aankopen en investeringen van de overheid in 2011 (exclusief de zorguitgaven) van € 51 miljard euro, betreft dit een (volgens de leden van de VVD-fractie) niet-substantiële besparing van 0,35%. Welke procentuele besparing op de totale aankopen en investeringen van de overheid stelt het kabinet als doelstelling (zie ook bladzijde 2 en 4 van de betreffende brief)?

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties schrijft in deze brief op bladzijde 3 verder dat zij intern onderzoek laat doen naar de vraag in hoeverre de begrotingsproblematiek van het Rijk belemmerend is voor een inkoopaanpak die is gebaseerd op de *Total Cost of Ownership*. Het is de nadrukkelijke wens van deze leden dat de totale kosten van de

levenscyclus van een product of dienst centraal staan bij het inkoopbeleid van de overheid. Wat is de stand van zaken in dit onderzoek?

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties schrijft tevens op bladzijde 3 dat zij van plan is om in 2013 pilots te starten die gericht zijn op interbestuurlijke samenwerking op inkoopgebied. Is zij bereid het principe van *Total Cost of Ownership* leidend te maken in de opzet van deze pilots? Wat kan de minister vanuit haar coördinerende rol nog meer doen om er voor te zorgen dat ook kleine decentrale overheden dit principe centraal gaan stellen in hun inkoopbeleid?

Verder zouden de leden van de VVD-fractie graag een toelichting willen ontvangen van de minister over de concrete wijze waarop Rijk, provincies en gemeenten (na hun overeenkomst hierover) bestaande voorbeelden van interbestuurlijke shared services breder onder de aandacht gaan brengen (bladzijde 4 van de brief). Welk platform wordt hiervoor gebruikt?

Ook horen de leden van de VVD-fractie signalen dat zogenoemde speciale-sectorbedrijven van mening zijn dat zij niet onder de Gids proportionaliteit zouden hoeven vallen. Wat betreft de leden van de VVD-fractie zouden alle overheidsinstanties moeten voldoen aan proportioneel en goed aanbesteden, dus ook deze speciale-sectorbedrijven. Hoe staat de minister hierin?

Vragen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerp-Aanbestedingsbesluit. Deze leden hebben nog enkele opmerkingen en vragen.

Na de behandeling van het Aanbestedingsbesluit in de Tweede Kamer wordt het besluit voorgelegd aan de Raad van State, en daarna vastgesteld. Betekent dit dat zowel de Raad van State als de regering nog inhoudelijke wijzigingen kunnen aanbrengen? Hoe wordt de Kamer in dat geval betrokken bij deze wijzigingen?

Voor de zomer was er een serieus geschil tussen de minister en de schrijfgroep van de Gids Proportionaliteit, dat overigens later weer opgelost werd. Kan de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie een beschrijving geven van de aard van dat conflict?

De leden van de PvdA-fractie vragen verder waarom een aanbestedende dienst pas na het verstrijken van de uiterste termijn van indiening mag kennisnemen van de verzoeken tot indiening?

Kan de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie een andere uitleg geven van art. 5 lid 5 sub h, waarin staat dat «openbaar gemaakte informatie uitsluitend toegankelijk blijft voor de tot inzage gemachtigde personen»?

Artikel 7 verplicht speciale-sectorbedrijven om een dossier bij te houden over een aanbestedingsprocedure, zodat achteraf de gemaakte keuzes kunnen worden gemotiveerd. Dit is een implementatie van art. 50 van RI. 2004/17/EG. Voor aanbestedende diensten bestaat deze verplichting niet. Op basis waarvan is voor dit verschil in regelgeving gekozen?

Waarom wordt een deel van de voor de gedragsverklaring relevante misdrijven in de wet geregeld en een ander deel in deze AMvB?

Wanneer is publicatie van de Gids proportionaliteit en het Aanbestedingsreglement werken te verwachten? Valt dat samen met de publicatie van de Aanbestedingswet?

De Gids proportionaliteit en het Aanbestedingsreglement werken zijn lijvige documenten geworden. Is reeds bekend of toekomstige gebruikers de Gids en het aanbestedingsreglement verduidelijkend en vereenvoudigend vinden bij aanbestedingsprocedures?

Vragen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van het Ontwerpbesluit houdende de regeling van enkele onderwerpen van de Aanbestedingswet en willen het kabinet nog enkele vragen voorleggen.

Ontwerpbesluit houdende de regeling van enkele onderwerpen van de Aanbestedingswet (Aanbestedingsbesluit)

Is het volgens de huidige of voorliggende regels mogelijk om van Europese aanbesteding af te zien wanneer als onderdeel van hetgeen uitbesteed is persoonsgegevens worden verwerkt? Indien dit niet mogelijk is, hoe kan het kabinet dan garanderen dat persoonsgegevens van Nederlanders niet in handen komen van vreemde mogendheden, aangezien wetgeving in andere lidstaten deze lidstaten in staat kan stellen om gegevens van private organisaties te vorderen, ook wanneer het persoonsgegevens van Nederlandse staatsburgers betreft waarover zij in verband met een aanbesteding kunnen beschikken?

Hoe voorkomt het kabinet dat Nederlandse bedrijven die privacygevoelige gegevens verwerken in een spagaat terecht komen wanneer zij, omwille van de bescherming van de privacy van hun klanten, niet Europees willen aanbesteden?

Ontwikkelingen in het proces tot aanpassing van de Gids proportionaliteit naar aanleiding van het amendement Schouten/Ziengs (32440, nr. 50) bij het wetsvoorstel Aanbestedingswet

Wat waren de punten op basis waarvan de schrijfgroep aanvankelijk haar naam niet langer aan de Gids wilde verbinden?

Uitvoering van de motie van het lid Koppejan c.s. (32440, nr. 56) over een meer professionele inkoop Vernieuwing van de rijksdienst

Is er een uniforme en beschreven methodiek voor het uitvoeren van Gateway reviews? Zo ja, kan het kabinet bevestigen dat deze gevolgd is en kan deze tevens naar de Kamer gestuurd worden? Bevatten alle Gateway reviews tevens een beschrijving van de gekozen onderzoeksmethode en een beschrijving van de methodologie?

Brengt het «volledig duurzaam inkopen» waarop de Rijksoverheid zich heeft vastgelegd meer kosten (in financiële zin) met zich mee dan wanneer dit criterium niet wordt gehanteerd? Zo nee, kan het kabinet dit nader onderbouwen? Zo ja, kan de regering aangeven waarom hiervoor gekozen wordt? Wanneer het beleid volgens de minister is om substantiële overheidsbesparingen te realiseren, hoe kan het kabinet dit dan uitleggen?

Wordt duurzaam hierbij geïnterpreteerd als «een product met een lange levensduur» of wordt duurzaam hier op andere (wellicht politiek gekleurde) manier uitgelegd?

Vragen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met gemengde gevoelens kennisgenomen van het ontwerpbesluit. Deze leden hebben hier dan ook enkele vragen en opmerkingen over.

Het wetsvoorstel heeft als doel om aanbestedende diensten in staat te stellen op een doelmatige en rechtmatige wijze in te kopen waarbij ondernemers (met aandacht voor het midden- en kleinbedrijf en ZZP-ers) een eerlijke kans krijgen om mee te dingen naar overheidsopdrachten. De leden van de SP-fractie onderschrijven deze doelstelling. Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel bleek echter dat essentiële punten, die naar mening van de SP-fractie in de wet hadden moeten staan, welke te maken hebben met onder andere de eisen die de overheid mag stellen aan ondernemers, niet in de wet maar in de Gids proportionaliteit kwamen te staan. Mede hierdoor zagen de leden van de SP-fractie zich genoodzaakt niet akkoord te gaan met het wetsvoorstel. De leden wensen hierbij te benadrukken nog altijd van mening te zijn dat deze essentiële punten in de wet opgenomen behoren te worden. Het opnemen van deze punten in een richtsnoer is in de ogen van de leden van de SP-fractie dan ook zeer onwenselijk.

In zowel de nota van toelichting als het rapport van SIRA-consulting wordt gesteld dat de kosten van geschillen over de voorschriften uit de Gids proportionaliteit laag gehouden kunnen worden door niet direct een juridische procedure te starten maar eerste de geschillen voor te leggen aan de Commissie van aanbestedingsexperts. De leden van de SP-fractie zouden graag vernemen wat de status van deze commissie is? Ook over hoe de samenstelling van de commissie tot stand komt en wanneer de commissie operationeel wordt, ontvangen de leden graag meer informatie.

Wat is de reactie van de minister op het opiniestuk «Last van administratieve lasten» welke op 18 september jl. is gepubliceerd in het magazine Deal van de NEVI? Hierin spreekt een lid van de schrijfgroep Gids proportionaliteit zijn twijfels uit over de conclusies die SIRA-consulting trekt in het rapport «Lasteneffecten van de Gids proportionaliteit». Klopt het dat het rapport wegens tijdgebrek zich slechts richt op de voorschriften uit de gids? Deelt de minister de mening dat hierdoor een onzuiver beeld ontstaat over de effecten van de Gids proportionaliteit? Acht de minister het daarnaast voldoende dat er bij dit onderzoek slechts twee interviews zijn afgenomen? Ook zouden de leden van de SP-fractie graag vernemen of de minister de mening deelt dat op basis van dit onderzoek het onmogelijk lijkt te zijn om de kostenbesparingen van de invoering van de gids zo gedetailleerd te concluderen?

In de nota van toelichting bij het ontwerpbesluit stelt de minister bij artikel 2 dat in dit artikel de onderwerpen worden genoemd die in de eigen verklaring aan de orde komen. Vervolgens stelt de minister dat het specifieke model bij ministeriële regeling wordt vastgesteld omdat deze technisch en gedetailleerd is. Graag vernemen wij van de minister of het mogelijk is deze verklaring te ontvangen? Indien dit niet mogelijk is ontvangen de leden graag de reden waarom deze niet gegeven kan worden. De leden van de SP-fractie wensen zelf te kunnen beoordelen of de verklaring te technisch en gedetailleerd is. Graag vernemen zij ook of de mogelijkheid bestaat om over het specifieke model met de minister van gedachte te wisselen.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) vreest dat het omvangrijker worden van het wettelijk kader zal leiden tot juridisering van het inkoop- en aanbestedingsproces. Zij verwachten daarnaast een toename in het aantal rechtszaken tussen aanbestedende diensten en ondernemers over de toepassing van de Aanbestedingswet en de verschillende richtsnoeren. Op welke wijze verwacht de minister de gevreesde juridisering van het inkoop- en aanbestedingsproces te voorkomen? Deelt de minister de mening dat in geval van juridische procedures grotere (markt)partijen een voordeel hebben omdat het voeren van een procedure voor hen een relatief minder groot beslag zal leggen op de beschikbaarheid van werkenden zowel als mogelijk op de middelen binnen het bedrijf en dat hiervan het midden- en kleinbedrijf dus de dupe zou kunnen worden?

De te verwachten herziening van de Europese Aanbestedingsrichtlijn zal hoogstwaarschijnlijk resulteren in aanpassingen van de Nederlandse Aanbestedingswet. Is de minister van mening dat indien de nieuwe Aanbestedingswet niet per 1 januari 2013 in werking treedt het wellicht verstandig is om pas op de plaats te maken gezien de te verwachten herziene Europese Aanbestedingsrichtlijn?

Tot slot vragen de leden de minister of het verstandig is dat PIANOo en NEVI reeds cursussen, welke inkopers leren hoe om te gaan met de nieuwe Aanbestedingswet, inplannen en aanbieden hoewel de wet nog niet door de Eerste Kamer is en tevens onderhavig stuk (Kamerstuk 32 440, nr. 72) nog door de Tweede Kamer dient te worden behandeld.

Vragen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de nieuwe regels omtrent aanbestedingen. Het ontwerpbesluit is op 10 juli 2012 voor voorhang naar de Kamer verzonden. De voorhangperiode strekt zich uit tot 8 oktober 2012. Deze leden hebben niettemin nog enkele vragen.

In hoeverre wordt de strekking van de motie van het lid Koppejan (Kamerstuk 32 440, nr. 56) over inkoopbesparingen gefaciliteerd in dit ontwerpbesluit?

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geeft aan dat het totale bedrag aan inkoopbesparingen aanmerkelijk lager ligt dan € 120 miljard. Wellicht is dit bedrag wat aan de hoge kant. Toch is er zeker meer mogelijk dan het nu genoemde bedrag van € 180 miljoen. De leden van de CDA-fractie zouden graag een nadere specificatie ontvangen van de mogelijke besparingen in de geest van de genoemde motie. Graag een overzicht van de mogelijkheden.

Tot slot merken de leden van de CDA-fractie het volgende op. Stel dat een partij zich inschrijft op een aanbesteding die is uitgeschreven door Ministerie A en vervolgens doen deze zelfde partij bij hetzelfde ministerie of bij Ministerie B wederom mee aan een aanbesteding. Levert dit ontwerpbesluit een bijdrage om ervoor te zorgen dat inschrijvende partijen niet verschillende malen al hetzelfde voorbereidende werk voor een aanbesteding moeten inleveren? Met andere woorden, zijn hier besparingen in lasten voor de inschrijvende partijen mogelijk? Zo nee, kan hier alsnog rekening mee worden gehouden?

Vragen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben tevreden kennisgenomen van het Ontwerpbesluit houdende de regeling van enkele onderwerpen van de Aanbestedingswet (Aanbestedingsbesluit) en hebben geen nadere vragen.

Vragen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben met belangstelling kennisgenomen van het Ontwerpbesluit houdende de regeling van enkele onderwerpen van de Aanbestedingswet. Zij zijn van mening dat de nieuwe Aanbestedingswet en het Ontwerpbesluit een forse verbetering op het gebied van toegang tot opdrachten, vermindering van administratieve lasten en meer uniformiteit. Genoemde leden waarderen de inzet van de schrijfgroep om te komen tot een breed gedragen Gids proportionaliteit, die tevens aan de juridische en wetstechnische vereisten voldoet.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen verduidelijking over de uitwerking van het amendement van de leden Schouten en Ziengs (Kamerstuk 32 440, nr. 50) voor speciale-sectorbedrijven. Genoemde leden hebben het uitgangspunt dat in de uitwerking van het amendement dezelfde regels gelden voor aanbestedende diensten en voor speciale-sectorbedrijven (BASS-bedrijven). Zij vragen bevestiging van de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie dat speciale-sectorbedrijven in de uitwerking van het amendement aan dezelfde voorschriften moeten voldoen als aanbestedende diensten.

Vragen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerp Aanbestedingsbesluit en de bijbehorende Gids proportionaliteit. Zij hebben een vraag over de aansluiting van de in de Gids proportionaliteit opgenomen voorschriften op de onderliggende wetsartikelen. Met de voorschriften uit de Gids proportionaliteit moet hand en voet gegeven worden aan de artikelen 1.10, 1.13 en 1.16 van de nieuwe Aanbestedingswet (zoals deze nu bij de Eerste Kamer ligt). Deze wetsartikelen regelen toepassing van het proportionaliteitsbeginsel ten aanzien van de «eisen, voorwaarden en criteria» die aan inschrijvers worden gesteld. Volgens de leden van de SGP-fractie strekken verschillende voorschriften uit de Gids proportionaliteit echter verder dan de «eisen, voorwaarden en criteria» die aan inschrijvers worden gesteld. Zij noemen de voorschriften voor de wijze waarop een raamovereenkomsten aangekondigd moeten worden (3.3B), voor de keuze van een aanbestedingsprocedure (3.4A), voor het aantal inschrijvers (3.4B) en voor het toestaan van varianten (3.7). Hoe verhouden deze voorschriften zich tot de wetsartikelen 1.10, 1.13 en 1.16? Wat is de juridische basis van deze voorschriften? Waarom is ervoor gekozen om deze voorschriften niet als aanbeveling, maar als wettelijk voorschrift op te nemen in de Gids proportionaliteit?

De leden van de SGP-fractie hebben ook een vraag over de delen van de Gids proportionaliteit waar geen voorschriften voor geformuleerd zijn. In de Gids proportionaliteit wordt aangegeven dat het proportionaliteitsbeginsel en de toepassing daarvan ook gelden voor de delen van de Gids waar geen voorschriften voor geformuleerd zijn. Wat is de juridische status van deze delen?

II Antwoord / Reactie van de minister

III Volledige agenda

- Ontwerpbesluit houdende de regeling van enkele onderwerpen van de Aanbestedingswet (Aanbestedingsbesluit) – brief regering d.d. 10 juli 2012, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen (Kamerstuk 32 440, nr. 72).
- Ontwikkelingen in het proces tot aanpassing van de Gids proportionaliteit naar aanleiding van het amendement Schouten/Ziengs (nr 50) bij het wetsvoorstel Aanbestedingswet – brief regering d.d. 03 juli 2012, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen (Kamerstuk 32 440, nr 71).
- Verruiming van de termijn m.b.t. de eerder aan de Kamer gezonden ontwerp-algemene maatregel van bestuur (zie kamerstuk 332 440, nr. 72) inzake de Aanbestedingswet (Aanbestedingsbesluit) – brief regering d.d. 26 juli 2012, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, M.J.M. Verhagen (Kamerstuk 32440-73).
- Uitvoering motie Koppejan c.s. (32440, nr. 56) over een meer professionele inkoop, brief regering d.d. 03 juli 2012, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, J.W.E. Spies (Kamerstuk 31490-92).